

*Natalis affridi strabo
Et cultiva hortorum*

[IV]

SALVIA

Lelfagus prima praefulget fronte locorum,
Dulcis odore, gravis virtute atque utilis haustu.
Pluribus haec hominum morbis prodesse reperta
Perpetuo viridi meruit gaudere iuventa.
⁸⁰ Sed tolerat civile malum: nam saeva parentem
Progenies florum, fuerit ni dempra, perurit
Et facit antiquos defungier invida ramos.

auctum est, et ne vetus aboleretur miraculum, rediviva si-
gnorum attestacione semper est repetitum.

(28) Post haec abba monasterii quod Luxovium dicitur
nomine Eustasius, quem bonae memoriae Columbanus ei-
dem loco praefecit, ab huius exilio vita ad supernam patri-
am commigravit. Fratres ergo in eodem coenobio consti-
ti consilium inierunt, ut venerabilem Gallum revocarent et
eius regimini se subdendo contraderent. Miserrunt itaque
sex fratres ex his qui ab Hibernia venerunt, qui epistolam
ferrent, continentem causas eiusdem legationis. Igitur illi
recto itinere cum ad viri Dei cellam pervenissent, nuntiati
advenisse, ducti sunt ad orationem; qua explata, domum
ingressi, porrexerunt epistolam. Quam ut vir sanctus perle-
git, dixit illis: »Ego quidem, o fratres, verba prophetae cu-
piens imitari dicentis: »Extraneus factus sum fratribus meis
et peregrinus filius matris meae, deserui notos meos et pro-
pinquos, et ut liberius Domino possem vacare, solitudinis
elegi secretas; utique parentum et praediorum dimissionem
præteream, episcopatus honorem et divicias mundi susci-
pere non consensi. Et quo pacto post hanc renuntiationem
et voluntarian paupertatem saeculi implicabor negotiis,
et exaltabor honoribus, ponderibus aggravabor? Absit, in-
quam, ut qui manum in aratum misi, oculos ad relicta re-
torqucam et sicut canis revertar ad vomitum. Scitis ipsi, me
inter vos positum humiliati semper dedisse operam et sub-
iectionem; et quomodo creditis, ad tanti culminis me provo-
cari posse fastigium? Innovate consilia, aliorum vos veri-
te mili, quod animo semel infixum est, Dominus immuta-

ri non sinet.» His et similibus verbis animos eorum ab spe impetrations huius amovit. Vocavit deinde unum e fratribus et eum interrogavit, quid essent tempore refectionis sumpturi. Cumque responsum esset, tantummodo sextarium farinae ad usum haberet cunctorum, iussit fieri panes, dicens: »Potens est Dominus parare mensam in deserto.« Et cum fecisset holera collig, ipse sumens rete et unum ex discipulis suis, cum fratribus qui supervenerant ivit ad gurgitem, dicens: »Videamus, utrum misericors Dominus aliquos nostris velit necessitatibus largiri pisculos.« Cumque pervenissent ad gurgitem, viderunt piscem magnum in aquae collectione natantem duosque illum insequi lutros, quasi capere fugientem volentes. Immisso reti, captum eum traxerunt ad litus. Habebat autem in longitudine palmos XII et in latitudine III. Quo facto, lutri se profundis imergunt. Imposito rursum reti, cum pescatores sancti piscium latebras pulsando inquietarent, iterato lutri apparetur, piscium tantam multitudinem propellentes in rete, ut id sua pluralitate per loca disrumpent. Praeda itaque ad lutus perducta, vir discreto plenissimum quosdam pisces, adiuvantibus qui aderant, rursus in aquam proiecit et fratribus dixit: »Hodie propter adventum vestrum mirabilem sue largitatis evidentiam Dominus manifestare dignatus est.» Illi econtra meritis ipsius quod factum fuerat impunitates, eo alacriter praeceuntes, domum redierunt. Et ecce, iuxta introitum cellulae vir unus apparuit, ferens duos utes vino plenos et ternos farinae modios ob suaee devotionis indicum. Quibus cum gratiarum actione suscepit, cibum sumpserunt et post corporis refectionem spiritualis collo-

sam. Deinde corpus insipientes magistri, invenerunt locum in catena, ubi sepius praecincti solebat, carnemque ipsam in locis quartuor profundius catena sultaram, adeo ut de eisdem vulneribus crux decurrentis cilium per loca perfuderit. Posuerunt autem capsellam cum cilicio ad caput eius in feretrum et deportaverunt cum corpore ad locum monumenti et suspenderunt haec tria mortificationis eius indicia iuxta tumulum ad caput eius; per quae deinceps ad ostensionem meritorum ipsius plurimas Dominus virtutes pie quaerentibus exhibuit. Qua ex re intellegere possumus, quia idem vir, etsi a persecutore sanguinis effusione non est immolatus, semet ipsum tamen offerens Domino hostiam vivam in odorem suavitatis et crucem suam tollens cottidiisque salvatorem secutus, martyrii laborem et palmarum confessor adeptus est.

33. Postquam sanctitas venerandi patris et miraculi magnitudine et horum manifestationum signorum cunctis, qui funeris eius intererant negotii, patenter ostensa est, episcopus ad feretrum accessit, et ex una parte illud sublevans, presbyteros altrinsecus sustollente, equis superpositus et astantibus dixit: »Auferte frenos de capitibus eorum, ut libertate concessa, quo Dominus voluerit, pergant.« Acceptra ergo cruce et candelis, psalmos et melodias concinantes, iter agere cooperant. Equi autem in neutrā partem declinantes, recto itinere perrexerunt ad cellam viri Dei. Quo cum pervenissent, depositum est feretrum ante oratorium. Discipuli autem eius, elevantes pii doctoris reliquias, intrarunt et ante altare posuerunt. Deinde pariter cum episcopo orationem pro illo facientes, fecerunt fossam sepulchri

inter parietem et altare, ibique, praecibus huic rei congruentibus praemissis, sepelierunt eum; omnibusque rite consummatis, multitudo, quae ad tantum viri concurrit exequias, episcopi benedictione communata, ad propria remeavit.

34. Dum beati corporis thesaurem felix locus in pace suscepisset, volens Dominus de morte famuli sui merentibus consolationis praebere medelam, novitate miraculi patefecit, qua apud se claritate spiritus fulgeret amici. Nam duo cerei, in castro, dum corpus eius elevaretur, accensi, ita ardentes delati sunt usque ad locum sepulturae. Positi autem unus ad caput, alter ad pedes, per triginta deinceps dies – mirabile dictu! – non deficiente ardebat et ardendo non defiebant. Et ut monstraretur, has durandi vires cerae liquentia caelitus attributas, de huius miraculi materia pluri- mae in posterum virtutes emanarunt. Nam quicumque dentium fatigati doloribus vel oculorum lippudine vel aurium praeclosure laborantes de eisdem cereis quippiam cerae tulerunt et locis, quae huiusmodi tenebantur incommodis, aptaverunt, optatae celesteriter dona perceperunt salutis. Post haec tanta virtus ad sanandos variis infirmitatibus depresso apud sepulchrum beati viri cunctis illuc venientibus et orationum eius suffragia fideliter postulantibus apparuit, ut et fama tanti meriti cunctis quae circumpositae erant regionibus innoveretur, et locus ipse non mediocri- ter frequentaretur a populis.

Quia igitur, o beatissimi patres, vita et virtutes sancti Galli, si in unum compingantur librum, possunt ob sui prolixitatem aliquod ingeneri legenti fastidium, statui duobus hoc opus libellis distinguere, ut prior illorum vitam

cam in vicinitate sitam intravit' Commoransque ibi per tres annos · nullum ut fertur inquirebat nisi ex radicibus/ herbarum victim' Leo itaque eum pacifice prosecurus est usque deserti loci ad introitum · relictoque eo silvas revisit' (4) Tertio demum succedentium annorum labente curriculo · iam rerum conditor omnium voluit eum a tanto labore quiescere · et sui vitam in exemplum alii demonstrare · ut posita super candelabrum lucerna claresceret · quatinus universi qui in domo sunt luceret · predicti latibulum reliquit specus · ut foret caeteris forma salutis Nihil quippe animo inerat studiosius · nihil iocundius · quam regularis districtio-¹⁵⁵nis vitam alicubi sollerter aggredi · in aque finetenuis conver-
sari' Confestim menti eius incidit consilium ierosolymam adire · seseque predictae voluntatis compotem efficere' Eo inerat studiosius · nihil iocundius · quam regularis districtio-
nis vitam alicubi sollerter aggredi · in aque finetenuis conver-
sari' Confestim menti eius incidit consilium ierosolymam
adire · seseque predictae voluntatis compotem efficere' Eo
autem illuc perveniente · non multis transactis diebus · factus
est notus pio ac glorioissimo patriarchae / cuius se patrocinio
committens · queque omnia sua enucleans · sub eius tutione
comam radendo · habitumque laicalem in monachi commu-
nando · cum vitae moribus effectus est monachus' Dehinc
honoris magnitudine deo favente suffultus · tantaque famila-
ritate apud eundem patrem est usus · ut reliquos submovenendo
· ipsum specialissime decrevisset suorum secretorum con-
scium fore' Qui dum polleret coram eo mira diligentia · cuidam
monasterio loco in eodem parenti rectore fecit eum preesse · et
quantum erat velle ad cotidianum obsonium illic deo militan-
tium ei subministrabat' Quin etiam multo magis gestiens ei
satisfacere · unam de hydriis in qua christus se primum coram
discipulis suis manifestavit aquae pallorem in vini conver-
tendo ruborem committebat quam nunc o augia in tuo simu-
habes collocata' Cumque totius consolationem spei · inva-
lentis/ precii thesaurem infigere procuraret · accidit ut qui-
dam ipsum monasterium furtivo invaserunt introitu · predi-
cumque vas furati sunt' Sanctae autem recordationis vir id
reperiens · graviter contristatus · deum instantissime postu-
labat · ut sanctum defraudatum vas citro declararetur' Et ubi
viderat nusquam esse inventum · tandem huiuscmodi cogi-
tatus adunctionem secum disponens inde discedere · presen-
tisque luminis splendorem nolle prius transire deo annuente ·

fol. 89vb

Sulp. Sev., Dial. I, 19

vgl. Mt 5,15

Willibald,
Vita Bonifatii c. 5fol. 90ra

vgl. Io 2,1-11

fol. 90rb

185

ni veniret ad locum ubi perditae rei promeruisset inventio-
 nem. Mox itaque patriarcham cum devotionis causa aggrediens · acriter ingemiscendo · ei coepit ei dicere commissum
 vas furto sublatum fuisse! rogans illum sibi licentiam accom-
 modare · ut in quacumque parte terrarum hoc inventaret · inibi
 mortem expectaret. Quibus auditis, ille tam mirae celsitudinis
 antistes obstupefactus · non solum ablatione vasis · nec non
 eriam absentia beati hominis · cupientem sedule profici
 non sponte abiit permisit · exoptans eum caelitus prospera
 prosequi.

(5) Inde pedem referens deo secunde iter suum disponente
 quoddam castellum quasi inibi repausaturus adiit · dum ita res
 se haberet non parvum christianorum populum in eodem
 genti sarracenorum esse subactum est compertus. Cum antea
 sicut superius narrationis textus habet brutorum animalium
 proscoindenter litigium · uni mortis confinium inferendo · et
 alteri vite respectum prebendo · quid etiam modo suum aliud
 fuisse agere nisi consilii ex sanctae ecclesiae sinu piocreatiss.
 205
 vita admiculum prebere. Tunc simu/lando pauperis for-
 man · in predictum venit castellum iuxta latus vaseculum vino
 plenum occulte ferens · in periculis dei procuratione gressi-
 bus munitus · vinculatis se iungere temptabat · sed christi
 gratia evenit custodibus in lucifugae noctis tempore caenulam
 ineuntibus · ipsoque more pauperis paupertatis suae eulogium
 preferente · ut vino concessi · facti essent somno capti. Vir
 beatus hoc agnito · caelum aspiciens · sicque dei omnipotentis
 210 clementia ensem exuens · vincula sub pure retentorum ampu-
 tavit · eademque via cum illis deum laudando permixtata rediit ·
 fugaque lapsus · coepit itineri se celenter indulxit.

(6) Commodum autem duco · ut ad id redeam · unde dgressus
 sum · de predicto vase sermonem habere · veluti cuiusdam
 220 relatu compperi! hoc est qualiter preciosissimi precii marga/
 rita ad insulam devenerit angensem. Ea namque tempestate ·
 quidam rex theodericus ab antiquissimo potentissimoque
 parente vocabulum trahens · galliciae provintiae monarchiam
 tenuit · atque ob augmentum statumque regni allatione
 225 thesauri superius memorati saluberrime est donatus. Et ut

fol. 90va

195

Wofthard,
 Vita S. Waldburgae c. 1
 De pretioso sang. c. 10
 fol. 91ra

fol. 90vb

195

vgl. Act 1,11
 Hieronymus,
 Vita S. Pauli c. 7
 De pretioso sang. c. 10
 fol. 91ra

idem referebat a raptoribus qui ab ierosolymitana urbe secum
 abduxere · quidam negotiatores emere sibique detulere' Cui
 etiam insidebat animo · ut ita dicam fas rumpere a rege scilicet
 franchorum sese alienare · iam ei legitime debuit subesse ·
 coadunavit cum suis · ut se defendera regibus sibi contermi-
 nis Huius procacis verba regis franchorum auribus advola-
 verunt' Qui dure accipiens cogitabat intra se quomodo sicut
 prius suo dominio illum subiugaret' Quid plura? Contracto
 undique procinctu decrevit magno impetu in eum irruere ·
 235 nollet vellet ipsum rotumque regnum eius vi suae potestati
 subicere' Cumque facultatem cum eo aquipperandi non
 haberet · suum fertur consilium ita moderari · quod preliba-
 tum vas cuidam hattoni · sanctae mogontiacensis sedis archi-
 presuli augiensisque coenobii procuratori · eo tenore dedisset
 240 · quatinus omni ambiguitate postposita predictum fran-
 chorū primatē sedaret · suaequa gratia ipsum insereret ·
 His ita iuxta utriusque mentis affectum hattonis videlicet et
 theoderici consummatis · hatto gratulabundus ad insulanen-
 sem cespitem hoc venerabile domum detulit · ac cum omni
 245 honore illic collocavit · sicut adhuc compareret

(7) Deinde summa cum devotione idem prefatus vir ut
 devoverat pene omnia circuivit loca' Cum iam ad nostrum ·
 hoc est augiense monasterium deveniret · itaque mane prima
 orationis causa ante ecclesiae ianuas procidit · ac obnixis
 250 omnipotentis dei clementiam precibus implorabat · ut cito
 potuissest invenire · pro quo tam diu coepit laborasse' Cumque
 orandi oportunitatem perageret · quidam ex nostris partibus
 vverimbertus et liuthardus scilicet claustrum egressi eum
 stantem videntes · his verbis compellare coeperunt' Ave pater ·
 255 hospes salutaris' Quibus ab oris nostras adisti sedes · cuiusve
 negotii gratia? Adhaec ille 'Dominini inquit · quam libenter mei
 molestiam itineris per totum vobis denudarem · si christo
 dispensante aliquod consolationis mihi potuisset inferre' /
 Illi vero tale sibi exhibuerunt responsum 'Si quid tibi incom-
 260 moditatis sit dicitur · fortassis etiam aliquod in exponendo erit
 profitetur tu negotio' Compellatus tam amica allocutione ·
 rem per ordinem eis enucleavit' Quid plus dicendum? Intro-
 duxerunt eum basilicam sanctae ac intermariae dei genitricis

fol. 91^{vb}fol. 91^{va}fol. 91vb

233 dominio] verbessert aus domino
 245 comparet] dahinter wohl saec. XV: anno 908

mariae' Ut venit ad altare sancti ianuarii beneventanae civitatis episcopi · statim visa re iocundissimus effectus · sonora voce fertur proclamasse' Ecce hydria hydria domini nostri IESU christi · quae aqua referta eius benedictione vinum propinavit' Et alius citius precucurrit · eamque amplexatus est · ac tantae visionis gaudia extrahebat lacrimas · eumque sanctae congregacionis fraternitati inserebant · sicutque actum est · ut a cunctis loci illius patribus quasi filius in domino carissimus · a minoris autem acetatis fratri/bus haberetur velut pater optatissimus' In his igitur atque caeteris innumerabilibus bonis · felicem agebat vitam' Namque omnipotens deus illum ad destinatum bravum volens vocare · ultimo urgente die in presentia eiusdem monasterii abbatis · caeterorumque fratrum · spiritum emisit · V IDUS AUGUSTI · et ad chirstum perexit.

vgl. Evagrius,
Vita B. Antonii c. 3
fol. 92ra